

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hárbos borbva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vilákre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétdo az
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre vizsgálatokra
 vagy megbeszélésre nem vállalkozik.
 Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes évek ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 23.

Megújult küzdelem.

(—a.) Negyedfélve fáradozik Széll Kálmán, hogy összetartsa pártjának szét-húzó elemeit: a radikálisokat és konser-vatíveket, agráriusokat és merkantilistákat, Apponyistákat és Bánffyánusokat. Sok, nagyon sok nehézsége volt már e miatt Széll Kálmánnak, de úgy látszik, lesz még több is.

A volt nemzeti pártbelieket annak idején nem fogadták szívesen a pártban az orthodox liberálisok, mert félték, hogy a terített asztalnál a jobb falatokat el-halásszák majd előlük a jövevények. Később, mikor látták, hogy nem olyan éhesek ezek, nem nagyon követelők, sze-rényen meghuzódnak az utolsó padokban, egyetlen miniszteri tárczát sem kívánnak, a bankokat sem árasztják el, hanem meg-elegednek egy államtitkársággal és néhány főispánsággal, — kezdtek alább hagyni a duzzogással.

Később, mikor az inkompatibilitási és a kuriai bíraskodási javaslatok tárgyalá-sára került a sor, megújult a küzdelem az ó- és új-liberálisok között. Oly heves volt a harc, hogy az öreg Tisza is fel- vonult s már-már pártbomlásra került a dolog, mit csak Apponyi és Szilágyi ha-tározott fellépése tudott megakadályozni.

Az októberi választási küzdelmek kö-zepett még egy utolsót lobbant a harci szenvedély, mely Károlyi Sándor gróf és

Tisza Kálmán emlékezetes összecsapá-sánál érte el tetőpontját.

A választás az új iránynak kedvezett. A gárda, a régi híres gárda letört, alig maradt hirmondó belőle, az agráriusok, a volt nemzeti pártiak és konservativek megerősödtek. Apponyi házelnök lett, Horánszky miniszter.

Széll már azt gondolta, hogy elült a küzdelem, pártja kompakt, egységes lesz s csendesebb szelek fognak fujdogálni.

Azonban a költségvetési tárgyalás már megmutatta, hogy Széll reményeége hiába való; a pártban éppen olyan nagy ellen-tetek vannak, mint azelőtt. Az agráriusok tömör sorokban vonultak fel s kemény feltételeket kezdtek hangoztatni a kiegye-zésre vonatkozólag. Ellenük csak Mezei Mór örököse, Sándor Pál mert sikra szállani, az is csakhamar elhallgatott.

Időközben Horánszky meghalt, helyébe a kvótaemelő Láng Lajos lépett, ki ál-lamtitkáruul Wickenburg Márk grófot, volt bankigazgatót vette maga mellé. Körber pedig oly erős rohamot intézett gyors egymásutánban Széll ellen, hogy — szá-longó hírek szerint — egyik-másik agrár követelést el kellett ejteni, még talán a borvám-klauzulát is meg kell törni to-vábbra is.

Ezek a nyári rossz hírek, melyekre számbavehető czáfolat mai napig sem jött, ekeserítették a már türelmetlen agráriusokat s közlönyük nyári szenzá-ciónak is meglepő kirohanást intézett Széll ellen s már-már az agráriusok ki-válása is szóba került.

Alig csendesedett le ez a nyári zi-vatar nyomban következett rá a pozsonyi kiállítás az agráriusok határozott állás-foglalása, ahol ezek tiszteletreméltó ve-zére Károlyi Sándor gróf ismételtén és pontosan körvonalozta a kiegyezésre vo-natkozólag az agráriusok követeléseit s kimondotta a végkövetkezményt is, hogy ha ezeket a kormány elejti, nem haj-landók azt tovább is támogatni. Kije-lentésének súlyt kölcsönzött Széll és Darányi jelenléte a pozsonyi kiállítás-on.

A pozsonyi kongresszusra válaszul a soproni kereskedelmi kongresszus fujta meg a riadót. Wickenburg Márk az új kereskedelmi államtitkár tartotta a meg-nyitót, melyben feltűnő, a Széll és Da-rányi beszédeitől egészen elütő hangon szólt a szövetkezetekről s azoktól meg-akar vonni mindenféle kormány-kedvez-ményt. A kongresszus folytatta az így hivatalosan bevezetett küzdelmet a szö-vetkezetek ellen az egész vonalon, a tetejébe pedig Sándor Pál kirukkolt Ká-rolyi Sándor, a szövetkezetek, az agráriu-sok és a nagy földesurak ellen olyan módon, ahogyan eddig csak Vázsonyié-ka-t és Várkonyiékat hallottuk beszélni.

Ez a küzdelem mindenesetre érde-kes nyitányát képezi az őszi sasonnak s a mozgalmasnak ígérkező parlamenti cam-pagenak.

A liberális párt beviszi tehát an-tagonizmusát az új parlamentbe is és ez-zel előkészíti az utját a pártbomlásnak és így, talán egészségesebb pártalaku-lásnak.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A commendátorok.*

Írta: dr. Tóth-Szabó Pál.

Régi törvényeink ismételtén tiltakoznak az ellen, hogy a szerzetesi javadalmak világiakra ruháztassanak vagy más rendnek adassanak, vagy püspöki birtokokkal egyesíttessenek. Mind-ezek érinték a várad megyét is, hol köztudo-másulag egy a benzéseknak mint a premon-treieknek, több apátságuk, illetve prépostsá-guk volt.

Itt Várad közelében, a város felett, a körözs-jobbparti szőlőhegyek egyiken állott a premontréiek legelső háza e hazában, az u. n. váradelőlhegyi prépostsá, Szent István első vértanuban tisztelve patronusát. Századokig tartó dicsőséges, az egyház és hazánk javára kifejtett munkásságban eltöltött mult után a hanyatlás szelleme, mely általános volt ország-

* Felolvasta a Bihar megyei és Nagyvárad régi-szebi és történelmi társulat közgyűlésén.

szerte, ezt is utólrerte. A XV. század derekán már ezt is commendátorok bírták, kik mind-annyian a váradai káptalan tagjai. Ezek: Péter 1461., György 1473—1479-ben, ez utóbbi nemcsak a váradelőlhegyi, de a feleszi prépost-ságnak is birtokában volt, végül 1490. Alattyány Miklós váradai nagyprépost, sebastei püspök.¹ Már arról volt szó, hogy a bomlásnak indult monostort a karthausi szerzeteseknek adják, különösen Farkas Bálint váradai püspök buzgólkodott ebben. Ebből azonban semmi sem lett, karthausiak sohasem laktak a váradelőlhegyi prépostságban, hanem Kálmáncsebi Demokos, Farkas Bálint utóda. 1495-ben Szent László király sírjának tiszteletére farsas káptalanná alakította át.² Mindezek különben ismeretes dolgok. Csak a commendátorok számához van hozzá szólni valónk. A lentiek szerint három commendátort ismertünk, pedig volt még egy s ez senki más mint a nagynevű diplomata, Pruisz János, váradai püspök (1476—1490.) Commendátorsága György kanonok és Alattyány

¹ Bunyitay, id. m. II. 402. s köv. II.
² U. O.

Miklós évei közé helyezendő. Pruisz János 1481-ben így ír a pápához, IV. Sixtushoz: egy részről a prémontréiek váradelőlhegyi prépostsága, melynek épületeit a törökök fel-dúlták és felégették, prépostja nincs, nincs rendtag sem benne, minek folytán az isten-tisztelet is szünetel, a monostor épületei lak-hatalanná váltak; más részről János váradai püspök jövedelmei ugyancsak a török háboruk borzalmas pusztításai következtében annyira megcsappantak, hogy a püspöki méltóság és hiva-tallal járó költségek fedezésére sem elegendők: a püspök, hogy jövedelmeit növelje, részint, hogy idővel a szóban forgó monostort régi, rendezett viszonyaiba juttassa, arra kéri a pápát, hogy engedje meg, hogy a monostor javai, melyek nem jövedelmeznek többet évente 20 arany forintnál, az ő életére a püspökség birtokaival egyesíttessenek. IV. Sixtus készség-gel teljesíti a váradai püspök kérését.¹

A váradai káptalannak volt még egy elő-kező tagja, ki premontrai prépostságnak volt a

¹ A bulla a vatikáni levéltárban, Sixt. IV. an. 11. lib. 5. 310.

UJ ÜZLET!

REIN JAKAB czipő-, kalap- és férfi-divatruháza.

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda.

A város rohamos fejlődése szükségessé tette, hogy az európai nagyvárosok mintájára **czipő-, kalap- és férfi divatcikkeiben különlegességi üzletet** rendezek be, hol mindennemű férfi divatcikk a leg-szebb és legegységesebb kivitelben kaphatók. — *Férfi ingek, gallérok, kényes, harisnyák, sétabotok, kalapok, férfi-, női- és gyermek lábbelők, pipere cikkek* stb. óriási nagy választékban. — A n. é. közönség minden rétege, üzletem-ben oly kiszolgálást nyer **tartós, divatos, finom és elegáns** áruim beszerzése mellett, hogy rövid idő alatt megvalósulva láthatom azon reményemet, hogy az egész városban a hálás közönség megjutalmazza törekvésemet azzal, hogy egyik a másiknak fogja ajánlani:

Vásároljunk **Rein Jakabnál**, mert ott hallatlan olcsó, jó, szép és elegáns minden. 314
Meglepetés! 8000 darab mintanyak- kendőt osztok szíjjel. Szíves látogatást kér tisztelettel **REIN JAKAB.**

Beöthy Ákos történelmi munkája.

Beöthy Ákos, az illusztris politikus történelmi munkájának második kötetét nyári üdülése folyamán teljesen befejezte, e munka korrekturájának jelentős részével is elkészült. Könyve az őszi könyvpiacnak lesz méltán felhívást keltő terméke s a kik az első kötet szépségeit alig győzték érdemileg méltatni, még azokat is meglepi majd a négy-öt kötetre tervezett történelmi munka második könyve, melynek értékét növeli az, hogy olyan korszakot fest meg benne a történetíró, melynek megvilágítása ujszerű és — stíljének választékosságán s történetírói képességén kívül — mert a kor nem esik messzire tőlünk, fölöttébb nagy érdeklődést kelt az olvasóban. A historikus éles megfigyelő képessége történetírás ezen eddig csaknem taposatlan mesgyéjén kétségkívül előnyösen jut érvényre és a pártatlan megvilágítás bizarr perspektívájából kibontakozik a mélyreható gondolkodó, a boncsoló államférfi; a nagy tudású politikus és az írás erős vértetű művésze. Akadémiai székfoglalójára is ez őszzel kerül sor, a mikor ugyancsak ennek a nagy munkának egy részével foglalja el a tudós társaságban helyét Beöthy Ákos.

Az alkudozó csehek.

Prágából írják: Holnap összeül Prágában az ifjú csehek végrehajtó választmánya; az ülésben Paczák dr. képviselő és a morva ifjucsehek küldöttjei is részt vesznek. Ebből az ülésből fogják az esetleg a tárgyalásokkal megbízandó képviselők utasításait kapni. A végrehajtó választmány balszárnya követelői fogja, hogy a delegátusok ne személyes biztosítékok, hanem kizárólag tárgyi engedmények (cseh egyetem Morvaországban és cseh hivatalos nyelv) iránt tárgyaljanak. Ha a Körberrel folytatandó tárgyalásoknak negatív eredményük volna, akkor a képviselők klubja Bécsben még a képviselőház első ülése előtt megfogja tenni előkészületeit a »legerélyesebb eszközök« alkalmazására; ha azonban a kormányval akár csak előleges egyezsége jutnak — a mit most még alig hisznek — úgy a pártvezetőséget fogják összehívni, hogy a megegyezés pontjait

elfogadás vagy esetleg elvetés végett eléje terjeszszék. Mindezekből kiderül, hogy Körber megegyezése a csehekkel még nagyon is messze van és még nagyon gyenge lábón áll. Hogy lehessen ilyen körülmények között a kiegyezést Ausztriában újéig parlamentárisan elintézni, az egyelőre talány.

A kiegyezés.

Bécsből jelentik, hogy a tárgyalásokat a vámtarifa ügyében tenap ismét folytatták. Remélhetőleg megint előbbre jutnak, de befejezést erre a hétre sem lehet várni. Azokon a helyeken, ahol megvan a helyes politikai felfogás, különben többet foglalkoznak a Reichsrattal, mint a magyarokkal folyó tárgyalásokkal. — Utóbbiak tényleg részletkérdésekké törpültek — a kiegyezés — így gondolják merkantil körökben — nem fog a cséplő- és szecskavágó gépek vármánál megakadni. De a keresztülvitel módját megtalálni, ez az a mi a kormány egész erejét igénybe veszi. »Itt van Rhodus, itt kell ugorni!«

Hirek Franciaországból.

Kétszáz év múlva.

Mauzonban (Ardennes-megye) ezelőtt 200 évvel Péchenard plebános iskolát alapított, melyet azóta mindig paulai szent Vincze apácái vezettek.

Kétszáz év alatt az iskola a nemzedékek egész sorát nevelte a francia hazának hazafiasságban, vallásosságban, erkölcsben. Nevelte volna még évszázadokon át, ha a Combes-féle rendeletek közbe nem jönnek.

Egy szép napon megjelent a zárdában a maire s hivatalosan tudtukra adta az apácáknak, hogy el kell hagyniok az iskolát, melyben a rend évszázadokon át oktatott. Évszázados fáradásáért megkapta a rend a lovagias franciaiktól a jutalmat: kiűzték, mint a gonosztevőket.

A lakosság könnyei, tiltakozásai és lelkes tüntetései közt, de el kellett utazniok az apácáknak; s azóta nincs, aki Mauzonban a kis leányokat oktassa.

Francia papok Angliában.

Mig a francia köztársaság szabad földjén jelenleg éppen 200 paptól vonták meg a fizetésüket, mert hívek maradtak hitükhöz, addig Angliában annak a tiszteletnek örvendenek, a mely állásuknál fogva megilleti őket.

A francia partokon fekvő, de angol uralom alá tartozó normann szigeteken a francia lakosság is megünnepelte VII. Edvárd király koronázását. Fényes ünnepély volt, a melyre természetesen ünnepi szónokot is kellett keríteni. A hatóságok fejei, csupa angol és protestáns tisztviselő, hamarosan meg is találták az alkalmas ünnepi szónokot — *Foran* kanonokban. Így esett, hogy mig a francia köztársaság üldözi a francia katolikusokat, addig Guernsey szigetén egy francia kanonok elragadó szónoklattal ünnepelte az angol királyt.

A „Szózat.”

Megemlékeznek a francziák a mi Kossuth-ünnepünkről is. Egészen jó, hő információt kaphattak, mert semmi nagyobb baklövés sincs a róluuk szóló hirben. Mindössze azon akadt meg a francia újságíró szeme, hogy a magyarok elénekelték a Szózatot.

Mi lehet az a Szózat?

Francia könnyedséggel hamarosan megtalálta rá a választ képzeltében s csattanósan befejezte a tudósítást ekként:

»Véül riadó lelkesedés közt elénekelték a híres »Szózat«-ot, (le fameux Szózat), az 1848-iki forradalmi himnuszt.«

Az uzsora ellen.

»Az uzsora ellen« címmel oly gyűjteményes kötet jelent meg a *Magyar Gazdaszövetség* kiadásában, melyet készségesen és melegen ajánlunk olvasóink szives figyelmébe.

A kötet tartalma három részből áll és pedig az első rész magában foglalja azon *jogtudósok tanulmányait*, a kiket a Magyar Gazdaszövetség felkért, hogy az uzsoratorvény elégtelensége és hiányossága folytán annak újjalakozása és kiegészítése nézve véleményét adjanak.

commendátora. Az ősrégi, előkelő családból származó Osthi Miklós, leleszi prépost. Ritka jellemű, fehélt szellemű főpap, messze kimagasló sok commendátor társai körül, ki a gondjaira bizott commenda-val szemben nemcsak jogokat, de kötelességeket is ismer. Bár idegen volt, mondom — mert a váradi káptalannak volt éneklő kanonokja, ünnepélyesen felameli tiltakozó szavát az egri káptalan előtt saját püspöke, Farkas Bálint, ama terve és szándéka ellen, hogy a prémontreiket megfossza a váradelőhegyi prépostságtól s a káptalanszéknek adja. A leleszi prépostságot 1484—1493-ig kormányozta. A prémontreiek eddig-ig mindig büszkék voltak Osthi Miklósról, nemcsak személyes kiválóságáért, de mert azt hitték, hogy Osthi közülök való vagyis prémontrei volt. Azonban sajnálattal bar, de a kritikai igazságot tartva szem előtt, ezt az illuziót kénytelenek vagyunk eloszlatni. Ezy oly oklevél akadt a kezünkbe, a melynek hitelességéhez kétség nem fér s a mely, mint már mondtuk, azt bizonyítja, hogy Osthi Miklós nem prémontrei, de váradi kanonok volt. Nem kisebb hitelességű tanu állítja ezt, mint maga Osthi Miklós. 1493. április 2-án azért folyamodik VI. Sándor pápához, hogy delegáljon bíróságot, mely őt a turóczy prépost, mint a magyarországi prémontreiek azokkori vizitátora, ellenében a leleszi prépostság birtokában. — melyet apostoli, vagyis pápai tekintélyvel commenda-képen »aucto oritate apostolica sibi commendatam assecutus, illud in commendam

obtinebat...« nyert el s a melyből most a turóczy prépost ki akarja forgatni, — megoltalmazza, »VI. Sándor pápa... pro parte... Nicolai Ostphi, cantors ecclesie waradiensis...« az esztergomi káptalan két tagját delegálja bírónak.¹

Még a prémontrei prépostságokénál is szomorubb sorsa volt a benzés apátságoknak. II. Ulászló király a teresköi monostort elvette a benzésektől s az esztergomi apáca-kolostornak adta,² a visevári apátságot pedig a pálosokra ruházta.³ Egy harmadikat, a Csanád megyében létezett s Szent Mártonról czimzett búcsi apátságot Kemesi Pál aradi prépost kapta commenda-képen. Bizonyítja ezt maga Kemesi Pál a vatikáni levéltárban levő supplicatiójával.⁴

Ugyanezen sors éri a szent-jóbbi apátságot is a váradi egyházmegyében. Szent Jobb vagy mint eleink mondották: Szent-Jogh, nemcsak a Berettyó völgyének, de az egész Szent Benedek-rendnek egyik előkelő büszkesége, szemfényve volt.

Közel négy század viharzott már el felette váltakozva buban és d-rüben. A század kóros szelleme ezt sem kímélte. A belsőleg homlásnak indult monostoron mit sem segített, hogy Vitéz János váradi püspök, a Mátyás királytól reáruházott kegyuri joggal fogva 1461-ben

Majthényi Tamás váradi kanonokot állította élére, mint adminisztrátort.¹ Majthényi után csakhamar a nagyváradi Váradi Péter, a későbbi kaloczai érsek, birtokolja mint commendát.² Korábban 20 évi gubernálás után arra a meggyőződésre jut, hogy az apátság nem felel meg többé rendeltetésének. Eltökélte tehát, hogy Ulászló király egyetértésével az apátságot elveszi ősi birtokosaitól s az akkoriban nagy közkedveltségnek örvendő pálos-remetéknek adja. Ulászló könnyen beleegyezett, a tervet tett követte: a benzések örökségébe a pálosok léptek.

A pálos-rend évkönyvei az 1493. évre teszik az eseményt.³ Tekintettel azonban, hogy az országgyűlés csak 1498-ban tiltakozik a benzések eme megfosztása ellen, s követeli a remeték eltávolítását s a benzések visszahelyezését, sőt hiteles helyi jogának felújítását... mivel az országlatos urak annak a conventnek a pecsétjét nem nélkülözhetik... mert külföldben is »ittől a conventtől a pecsétet nem valamely vétség miatt, hanem a közös d-cretum értelmében a kisebb conventek között vitték el«, — az említett évszámot nem fogadhatjuk el hitelesnek s végérvényesnek.

A pálosokat Szent-Jobbra 1498-alején vagy legfeljebb 1497-ben vezették be. Tamás

¹ A Dataria regestaiban, Alex. VI. an. I. lib. 2. 916.

² A supplicatiók regestaiban, T. 1009. f. 140.

³ Fraknoi. A kegyuri jog tört. 2.9. l.

⁴ T. 1013. f. 62.

¹ Theiner, Mon. Hi-t. Hung. II. 818.

² Bu-yitay, id. m. II. 342 s. köv. II.

³ Keszthelyi pálos-codex, a M. Nemzeti Múzeum levéltárában.

A legkiválóbb jogtudósok neveivel találkozunk e részben. Az alapvető tanulmányt dr. **Kun Jenő** készítette, aki különösen a kérdés magánjogi oldalát dolgozta ki és részint az angol joggyakorlat eredményeire utal, részint az újabb német törvényhozás alkotásait kívánja módosított alakban rezipiálni. **Büntetőjogi** szempontból legnagyobb apparátussal dr. **Balogh Jenő** egyetemi tanár dolgozott, aki az összes európai büntető kodexek alapján eklektikus javaslatot tesz az uzsora törvény kiegészítésére és szigorítására.

Dr. **Kralik Lajos**, dr. **Issekutz Győző** és dr. **Sághi Gyula** mindhárom dr. Kun Jenő tanulmányaira való vonatkozással tárgyalják a kérdést és mindannyian megegyeznek abban, hogy uzsora törvénynek rendelkezései kiegészítésre szorulnak és pedig oly módon, hogy az uzsora fogalma nemcsak a hitelezési, de az összes viselkedés szerződésre kiterjesztendő, ha azok uzsorás kizsákmányolás czéljából kötöttek.

Legterjedelmesebb **Zsögöd** Grossmied Benő tanulmánya, amely ugy a szerző egyénisége, valamint a tanulmány tartalmánál fogva is a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. Zsögöd felhasználja az alkalmat, hogy az egész magyar joggyakorlat és újabb jogfejlődés felett pálcát törjön és különösen az uzsora jogszolgáltatás terén egyenesen a bíróságokat, magát a kir. Curiam te is felelőssé, hogy helytelenül értelmezik az uzsora törvényt s nem alkalmazzák oly esetekben, amelyekre a törvény rendelkezései directe szólnak.

A kötet második része a Magyar Gazdaszövetség által tartott **szaktanácskozás** felszólalásait tartalmazza. Ezek között kiválóan érdekes gróf **Károlyi Sándor** megnyitó beszéde, amely az uzsorás állapotokat vázolja és a gazdasági erkölcsök kívánatos fejlődését írja körül.

Dr. **Dömötör László** előadó a magyar bírói gyakorlatok és a fent említett jogtudósok tanulmányainak eredményéről és javaslatairól számol be. **Hammersberg Jenő**, **Berczelly Jenő**, **Zsitvay Leo**, **Sághi Gyula**, **Csillag Gyula**, dr. **Doleschall Aifred** az uzsora kérdés elméletét és gyakorlati részleteit beszél meg és mindnyájan az uzsora fo-

galmának kiterjesztését és a büntetési tételek szigorítását kívánják. Dr. **Mihályi Flóris** és dr. **Gidófalvy István** pedig gazdag uzsorás esetgyűjteményt közölnek.

A kötet harmadik része a **Magyar Gazdaszövetség feliratát** tartalmazza az igazságügyi miniszterhez, amelyben az uzsora törvénynek novelláris uton való sürgős kiegészítését és szigorítását kéri a jogtudósok javaslatai és a szaktanácskozás adatai alapján.

A kötet ára 5 korona, kapható **Kilián** könyvkereskedésében. Budapest. (Váci-utca.)

Nagyvárad város virilisei.

— A virilis-család ügye. —

Az elmúlt évben a városi adóhivatalnál szétszították a két **Moskovits-gyár** adóját s így ez adók után hatan jöttek be Nagyvárad város virilisei közé.

A kir. kuria tavaly már kimondotta, hogy a cég adója után a cég tagjai nem jöhetnek be a virilisek közé.

A jövő évre azonban ismét öt **Moskovits** jut be két társas cég révén, mert az adójukat különféle czimneken szétszították. Így szerepel aztán dr. **Moskovits József** mint marhahizláló stb. A »**Moskovits A. és fiai**« cég, valamint a »**Moskovits Mór és fia**« cég nem szerepel az adóknál.

Nagyvárad város igazoló választmánya tegnap határozott dr. **Kazay Kálmán** és **Balogh Döme** felelőszéke felett, amelyben a hat **Moskovits**nak, továbbá **Füchsl Mór**nak és **Ullmann Félix**nek a virilisek közé leendő felvételét ellenzik.

Frankó Endre elnökölt; jelen voltak: **Hlatky Endre**, **Schöpplin Agoston**, dr. **Hoványi Géza**, **Száhlender Károly**, **Bordé Ferenc** és **Eleméry Ferenc** jegyző.

Bordé Ferenc előadó bemutatta a kir. pénzügyigazgatóság által áttett adóajstromokat.

A választmány ezek alapján dr. **Moskovits Józsefet** a marhahizlalda után, **Moskovits Miksát** az Adria malom után, ifj. **Moskovits Mórt** a szeszgyár után, — id. **Moskovits Mórt** (Velenze) a szeszgyár után, dr. **Moskovits Miklóst**

a vegyi gyár után vette be a jövő évi legtöbb adót fizetők közzé, míg **Moskovits Adolfot**, mivel a nevére nincs külön kivétel az adó, nem vették fel.

A többi megfélebbezettek közül **Füchsl Mór**t bevették, **Ullmann Félixet** pedig törölték.

Az így összeállított névjegyzék ellenfelszólalásoknak van helye.

Az Ujvároson **Szokoly Tamás** lemondása folytán megüresedett egy bizottsági tagsági hely betöltése iránt előterjesztést tesz az igazoló választmány a törvényhatóságnak.

A fentebbi határozatoknak megfelelőleg a jövő évre összeállított legtöbb adófizetők névjegyzéke a következő:

*Bognár Sándor,	*Dr. Kazay Kálmán,
id. Rimanóczy K.,	*Köblös Ferencz,
Diósi Lajos,	Aufricht Mór,
*Rendes Vilmos,	35 Kohn Dávid,
5 Deutsch K. I.,	Moskovits Mór,
Guttman József,	*Huzella Gyula,
*dr. Kutiák Agoston,	*ifj. Moskovits Mór,
Oláh Ferencz,	*Heringh Sándor,
*Farkas Izidor,	40 *Rothmann Jakab,
10 Papp György,	*ifj. Rimanóczy K.,
Bartsch Sándor,	*Száhlender Károly,
Weiszlovits Adolf,	*Dr. Gyémánt Jenő,
*Steiner M. Albert,	*Moskovits Miksa,
*Rádl Ödön,	45 Sebestyén Lajos,
15 Munk Jakab,	*Mihelyi Pál,
*Miskolczy Barna,	*Frankl Lázár,
*Molnár Lajos (gy.)	*Dr. Sonnenfeld Zs.,
Poynár János,	Lendler Ferencz,
*Harmathy Károly,	50 *Sal Ferencz,
20 *Nyíry István,	Benedek Dávid,
Weinberger Jakab,	Léderer Dávid,
*Boltó Ferencz,	ifj. Kohn Sámuel,
*Ternyei Antal,	Schenker Mihály,
Müller Salamon	55 Lévay Zsigmond,
25 *Janky József,	Kugler Albert,
Fábry István,	*Pekanovits Imre,
Plesz Áron,	Leipnik Mihály,
Incze Lajos,	*Dr. Schweiger Ede,
*Dr. Moskovits J.,	60 *Óváry Sándor,
30 *Dr. Moskovits M.,	*Füchsl Mór,
*Dr. Mihelyi Lajos,	Hillinger Lipót.

Fóttagok:

Stern Márton, Dr. Schiff Ernő, Friss Zsigmond, Rothbart Bernát, Dr. Mayer László, Levitter Miksa, Kepes Ignác.

(A *-gal jelöltek adója kétszeresen van számolva.)

UJDONSAGOK.

A központi villamostelep helye.

A központi villamostelep hova építése tárgyában ülésezett tegnap a világitási szakbizottság. **Bordé Ferencz** főjegyző elnökölte alatt **Rimler Károly** polgármester, **Száhlender Károly**, dr. **Károly Irén**, **Gerő Armin**, **Guttman József**, dr. **Baróthy Akos** és **Lovas Zsigmond** voltak jelen.

A polgármester bejelentette, hogy a várad-velencei közbirtokosság csak négyszeres nagyságu terület ellenében hajlandó átengedni a velencei vasútállomás mellett központi telepnek kiszemelt területet.

Lovas Zsigmond előterjesztette, hogy ezen kívül még két hely van e célra. A régi sertésvásártér, amely a közuti vasut részére lett átengedve és a járványkórház mellett a város tulajdonában maradt 2 hold terület. Víz van mindkét helyen.

Többen hangoztatták, hogy az előbbi helyet elfoglalja a közuti vasut, az utóbbi pedig szükséges lesz a járványkórház fejlesztésére.

A polgármester azt hangsúlyozta, hogy a közgyűlés külterületen akarja a telepet s ezt respektálni kell.

gat ez állításunkban a vatikáni levéltár egy újabb, eddig ismeretlen adata. Az országgyűlés évében ugyanis, vagyis 1498-ban **Ulászló király** és **Váradi Péter**, most már kalocsai érsek, együttesen fordulnak a római szent-székhöz, hogy a pálos-remeteknek **Szent-Jobbra** történet betelepítését hagyja helyben. Okául hozzák fel, hogy Magyarországon **Szent Benedek** fiai ugy megkevesbedtek, hogy több monostoruk üresen áll, javaikat idegenek rabolják, pusztítják. Különösen szánalmas a szent-jobbi apátság sorsa. Körülbelül 40 év óta apátja sem volt. Az erkölcsök tisztaságát, a hitélet megújítását fogják eszközölni a pálos-remetek, kiket fedhetetlen életük, az Isten szolgálatában való buzgalomuk különösen ajánl. **VI. Sándor** pápa teljesíti kérelmüket.¹

Maga a dolog lényege máshonnan is ismeretes lévén, csak a mellékkörülményekre leszünk különösebb tekintettel. Az 1498. április 24-én megnyitott és június 3-án feloszlott országgyűlés tiltakozik a **Szent-Jobbot** ért esere ellen s törvénybe iktatja: a benczések **Szent-Jobbra** visszahelyezendők; ugyanezen év augusztus 13-án a pápa helyben hagyja **Ulászló** és **Váradi** supplicatióját: a benczések **Szent-Jobbra** költöztetését. Már most, ha megfontoljuk, hogy miként a mindenütt a művelt társadalmakban, ugy Rómában is tekintettel voltak a folyamódó szentélyek társadalmi állására, jogai teherjüket fel, hogy a szóban forgó kérelem tárgyát hamarosan elintézték. Vegyük

¹ 1498. évi XI. t. cz.

már most egy hónapot a supplicáló levél Rómába való utazására, akkor is június végén vagy július elején kellett azt itthon megfogalmazni és utnak indítani. Vagyis pár héttel később annak az országgyűlésnek a berekesztése után, mely oly világos és határozott szavakkal tiltakozott éppen supplicatio tárgyának megvalósítása ellen. A dolognak az érdekességét csak az övelheti, hogy a folyamódók **Ulászló** és **Váradi Péter** megígérik a pápának, hogy **Szent-Jobbnak** eme átruházását a törvénykönyvbe, a »**Corpus Juris**«-ba is be fogják czikkelyeztetni az országrendek beleegyezésével. Bár e becikkelyezésnek nincsen semmi nyoms, a tények azt bizonyítják, hogy **Szent-Jobbot** a benczések sohasem kapták vissza.

A felsoroltak azt bizonyítják, hogy mindama törvények, melyek a javadalmak összehalmozását, a szerzetes apátságok, prépostságok elvételét tilalmazták, hatálytalanok maradtak. A magyar történetírás még nincs azon a fokon, hogy minden egyes jelenségnek, mely eleink muljában mutatkozik — indító okát, lefolyását pontosan, végérvényesen ki tudná mutatni. A történet-bölcséletől, mely szigorú philosophiai rendszerben, az egyes esetekből kiindulva inductive halad az általánosra; parányi, a laikus szemében jelentéktelennek látszó, részletekből von következtetést s állapít meg törvényt az általános emberire s mely inductiv módon megállapított törvényből már kevésbé jártas is vonhat viszont következtetést deductive az egyesre — mi még távol állunk. (Vége köv.)

Felmerült az az eszme is, hogy a Nagyváradi Takarékpénztár hajlandó az önköltségének megfelelő 6000 ft-ért átengedni a sertés vásártéren levő Rosenfeld-féle házat és telket.

Vége is a bizottság elhatározta, hogy a járványkórháznál, valamint a volt sertésvásártéren próbakutakat ásatnak.

A közutival tárgyalnak, hogy minő nagy területre van szüksége a volt sertésvásártérből? A takarékpénztárt pedig ajánlat beadására szólítják fel.

Hétfőn ismét ülést tart a bizottság.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 60 kr.

Okt. 19-20. Iparosok országos kongresszusa.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

* **Udvari gyász a belga királynéért.** Legfelső rendeletre néhai *Mária Henriette* Ausztria született császári főhercegnője és Magyarország, Csehország stb. királyi hercegnője, a belgák királynéja ő felségeért az udvari gyász szerdától szeptember hó 24-étől kezdve, tizenhét napon át a következő változtatással fog viseltetni: az első tíz napon, szeptember 24-étől bezárólag október 3-ig a mely és a további 8 napon át október 4-től bezárólag 11-ig a kisebb gyász.

* **Kinevezések.** *Beöthy* László főispán dr. *Des Echerolles-Kruspér* Gilbertet Biharvármegyéhez közigazgatási gyakoronokká nevezte ki. — Az igazságügyminiszter *Tripsó* Sándor berettyó-ujfalui kir. járásbírói joggyakoronokot a berettyó-ujfalui járásbíróshoz aljegyzővé kinevezte.

* **Sauberer premontrei prépost szobra.** *Takács* Menyhért dr. prépost-prelátus, főrendiházi tag, a jászóvári premontrei tanítórend kormányzója, kiváltságos rendjogainak való visszahelyezésének évszázados fordulója emlékére, a premontrei rend magyarországi újjáalapítójának, *Sauberer* András prépostnak szobrot emel Jászóvárott a kanónia ősi székháza és a templom előtt. Egyenes megbízatás folytán *Fadrusz* János vésője alól fog kikerülni a szobor.

* **Törlés az ügyvédek névjegyzékéből.** A nagyváradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. *Nagy* Béla ermhályfalvai ügyvéd, saját kérelmére, az ezen kamarai ügyvédek névjegyzékéből kitoröltetett.

* **Angol milliomosok.** *Witzleben* német tábornok mesélte, hogy az öreg frankfurti *Rotschild*, midőn vele a gazdag emberek boldogságáról beszélt, így nyilatkozott: A gazdagság nem teszi boldoggá az embert, de bizonyos megnyugtatást ad az embernek. Ilyen megnyugtatott egyén bizonyára az a 15 ember, a kiktől az angol pénzügyminiszterium legutóbb azt mutatta ki, hogy több mint egy millió márka bevallott tiszta jövedelem után fizetnek adót. Van köztük olyan is aki 10 millió márka tiszta jövedelmét vallott be. A kimutatás szerint Angliában 184 olyan ember van, a kinek bevallott tiszta jövedelme 200.000 és egy millió márka között váltakozik. 424 embernek a jövedelme 100.000 márkán felül van, míg 86 kereskedői cég egy millió márkánál több jövedelmet vallott be. A részvénytársaságok közül 655 van olyan, a melyek egy millió márkánál több jövedelmet mutatnak ki.

* **Ülések a városházán.** A napokban egymást érik a különféle tanácskozások a városházán. Az ősz beálltával megkezdődik a munka az egész vonalon. Holnap, szeptember 25-én d. u. 3 órakor a jogügyi szakbizottság tárgyalja a villamos világítás szerződését. Ugyancsak e napon délután 5 órakor a jövő havi műsort tárgyalja a színházi bizottság. — Szeptember 26-án pedig a pénz-, gazdasági és jogügyi szakbizottság tart együttes ülést. A felvett tárgyak között van a szikvizadó ügye is.

* **Keglevich intendáns felmentése.** A hivatalos lap legutóbbi számában közzétett királyi kézirat szerint ő felsége gróf *Keglevich* Istvánt, a magyar Operaház és a Nemzeti Színház intendánsi állásától, buzgó szolgálatainak elismerése mellett saját kérelmére felmentette.

* **Választások az akadémián.** Szeptember 29-én délután fél 6 órakor lesznek a választások az akadémián, mely izgalmas napot jelent a jogászok életében. Különösen sok a jelölt a segélyegyleti elnökségre, mely állásra hárman is pályáznak. A jelöltek közül a jogászok zöme *Frankó* József körül csoportosul, akinek a megválasztása biztosra vehető a másik két jelölt *Alliquander* és *Rigóval* szemben, mert *Frankó* leginkább van hivatva arra a szerepkörre, melyet a segélyegyleti elnök betölt. Pártja a legnagyobb lelkesedéssel buzgólkodik sikere érdekében s valószínűleg nem is eredmény nélkül. Az önszépzőségi elnökség kérdése még nincs dűlőre vite, mert komoly jelölt még eddig niacsen.

* **Athelyezés.** Az igazságügyminiszter *Tátray* Kálmán nagyváradi városi kir. járásbírói aljegyzőt a nagyváradi kir. törvényszékhez hasonló minőségben athelyezte.

* **Az önkéntesek vizsgái végük felé közelednek:** most már a debreczeni fiúk vizsgája folyik. Eddig levizsgálták a szegediek, aradiak és nagyváradiak; a debreczeniek is készen lesznek e hó 26-ra. Az összesen négy ezredbeli (B3, 37, 39, 46) önkéntesek nagyjában mind igen jól feleltek, úgy hogy a vizsgák eredménye az idén kedvezőnek ígérkezik.

* **Postaügynökség Gálospetriben.** A nagyváradi posta- és táviratigazgatóság Gálospetri községben a postaügynökségekre meghatározott teljes működési körrel postaügynökséget létesített, mely ez évi október 1-én lép életbe. A postaügynökség postai összeköttetését a Gálospetri és Ermhályfalva közt mindkét irányban naponta közlekedő gyalogküldöncz postajárat utján az ermhályfalvi postahivatallal fogja kapni. A postaügynökség kézbesítési kerületébe Gálospetri és Vasad községek, Kupóczi puszta, valamint a Drav-czky, Fráter, Szabó-féle tanyák osztrattak be. Ezen helyek utolsó postája és a postaügynökség ellenőrző postája Ermhályfalva lesz. Ezen intézkedés következtében a postapostalgazgatóság az Ermhályfalváról Gálospetrire s vissza naponta közlekedő kézbesítő és gyűjtő gyalog küldönczjáratot szeptember 30-tól megszünteteti.

* **Városatyák számának növelése** Temesvárt. A belügyminiszter jóváhagyta Temesvár február hóban hozott új szervezési szabályrendeletét, mely a bizottsági tagok szaporítását 62 taggal az 1904. év végére halasztja, továbbá számos új állást szervez és a hivatalnokok ötödévi 10 %-ban megállapított pótlékait kettőre négyre szaporítja.

* **Vitrioldrámák a tancshelyen.** Sokatlan eset tartja izgalomban Kövesd község lakosait. Vasárnap délután a korcsma udvarán tánczolt a fiatalok, a mikor *Baráth* Julcsa vitriolt öntött *Tercsik* Imre és *Boroki* Mari arczába, a miől mind a kettő szem-világát veszítette. A dráma előzménye az volt: *Tercsik* Imre sokáig udvarolt *Baráth* Julcsának. A mikor azonban a leány megsugta a legénynek, hogy anyának érzi magát, *Tercsik* ott hagyta a leányt

és *Boroki* Mária-nak udvarolt. Vasárnap délután is *Tercsik* az új kedvesével tánczolt s anynyira el voltak foglalva egymással, hogy észre sem vették, hogy *Baráth* Julcsa melléjük férközött. Ez pedig a zsebéből egy vitriollal telt üveget rántott elő s annak tartalmát előbb a legény, azután pedig a leány arczába öntötte ezekkel a szavakkal: Na most már nézhettek egymás szemébe. A leöntött legény és leány teljesen megvakultak s arcukat a felismerhetetlenségig összeégítette a mérges folyadék. *Tercsik* és *Boroki* Mari úgy vitték el a táncshelyről, a hol a szétröccscent vitriol másoknál is okozott könnyebb sérülést. A merénylő lányt bekisérték a község házához, hogy majd a csendőrségnek átadják. Este kilencz óra tájban meg is érkezett a csendőr járőr. A mikor a fogda ajtaját felnyitották, *Baráth* Julcsát az ablak vasrostélyán felakasztva találták. Az elkeseredett leány szétlépte a selyemkölényét és arra akasztotta magát.

* **A kéményseprős rendezése.** Eddig egy-egy kéményseprő több kerületet látott el, s így busás jövedelemre tett szert. *Nozák* Rudolf nagyváradi derék kéményseprő is Nagyvárad egy részén kívül Biharvármegyében több járásnak volt a kéményseprője, de a miniszter ezt jövőben nem engedélyezi. Most értesítette a belügyminiszter Biharvármegyét, hogy még ez év végéig *Nozák* Rudolf kezében hagyja a központi járás kéményseprősi jogát.

* **A hetes számról.** A biblia szerint a világ megteremtése után hetednapra az Isten megpihent. Hét napja van a hét ek. Kaldeai és héber nyelven hitet tenni tulajdonképen annyit, mint hetet mondani, mert minden fontosabb szerződéshez hét tanu volt szükséges. Hét betűvel írják Jehovát, hét szótagból áll a mohamedán imaforma: la ill Allah ill Allah. Hét csodája volt a világnak, hét bölcsé Görögországnak, hét bölcs mester az ókor hőskölteményében, a végzet rokkáján heten fonnak a litván rege szerint és hét választófejedelmé volt a német birodalomnak. Az özvív az örökös eső hetedik napján kezdődött és hét hétig tartott. Noé hét pár galambot vett bárkájába s a kibocsátott galamb hetedik nap tért vissza. Hét város vitatta magának Homért. Hét király uralkodott Poroszországban, mert a hetedik, Vilmos király, császárrá lett. A hét éves háboruban II. Frigyes alatt hét nagy ütközet volt; hét napig tartottak 1866-ban az ütközetek Podolitol Königg átzig, és hét hónapig tartott a német francia háboru, amelyben a hetedik ezred tüntette ki magát legelőször. Hét nemes érczet és főbűnt ismer a világ. Hét nyílása van a fejnek, ugymint szem, fül-, száj és orrlyuk; hét koponyacsont, hét oldalborda, hét hátgerincez és hét nyakcsigolya van. Hé féle oszlopot ismer az építészet. Hét vezére volt az ősmagyaroknak. Hét a szentségek száma s hét fájdalom volt Mária-nak. Jerikó ostrománál hét pap hét tárogatóval járta hat napig körül a falakat s hetednap omlottak le a harsónaszóra. Mindezekon felül a legutóbbi időkben egy ném t matematikus be akarta bizonyítani, hogy hétszer hét: 77. Ebbe a kísérletébe azonban belefrült.

* **Pauker báci meghalt.** Ismét kevesebb Nagyváradi régi, jellegetes alakjainak száma. *Pauker* Daniel, a Szent László-tér elengedhetlen része volt évtizedeken keresztül, szürke kabátjával, jóságos arczával, lum-lomos könyvkereskedésével. Derék, jó ember volt, szerette mindenké, azért is ment tökre. Csödbe került s elcseseredve itt hagyta Nagyváradot. Mult héten érte utól a halál *Maria* R. -án.

* **Elpusztult család.** Megrendítő esetet írunk Maros-ról, ahol *Karvaly* János oltani lakos magát és öt tagból álló családját — a Tiszába ölte. *Karvaly* még pár évvel ezelőtt vagyonsos ember volt, de a szerencsétlen spekuláció következtében mindenét elvesztette. A mult héten arverezték el a házat és az ott ta állt ingóságokat is. Az árverés után *Karvaly* összapakolta gyermekeit és a megmaradt kis ágyi neműt, azután feleségével és gyermekeivel csónakba ül, hogy átkeljen a Tiszán. Torontálm-gyébe akartak jutni felesége egyik rokonához, a kinek idiglenes otthon akartak szerezni. A mikor a folyó közepére értek, az el-

kecskedett ember az evezőt aláfestette a csónaknak s a gyenge jármű felfordult. Karvaly a vízből felmerült feleségét és gyermekét átnyalabolta és úgy merültek el valamennyien. A rémes küzdelmet még látták a parton állók, akik rögtön csónakba szállva, utánuk eveztek, de mire elérhették volna őket, elmerültek. A szerencsétlen családot szombaton fogták ki a hullámsírból s visszavitték őket Mártonosra, a hol közös sirba fogják eltemetni az elpusztult családot.

* **A lelenczek páze.** Az egész országban nagy feltűnést keltett annak a sikkasztásnak a híre, a mely a *Fehérkereszt* Országos Lelenczház Egyesületben történt. *Salgó* Bertalant, a sikkasztó könyvelőt, a ki tudvalevőleg megszökött Budapestről, keresi a rendőrség, azonban a nyomozást vezető Marinovich fogalmazó detektívjei még nem tudtak nyomára akadni. Az egyesület kebelében dr. Szalárdi Mór igazgató-író orvos vezetése alatt megindított vizsgálat tegnap *újabb sikkasztásokat* derített ki, a melyeket szintén Salgó követett el. Ő volt ugyanis megbízva azzal, hogy a fővárostól a lelenczekért járó tartásdíjat felszedje. Az előjáróságoknál Salgó a szabályszerű nyugták alapján fel is vette ezeket az összegeket, azonban nem szolgáltatotta be az egyesület pénztárába. Ilyen módon is több ezer koronát sikkasztott el. Az összeg pontos megállapításán most fáradozik a vizsgálat.

* **Halálozás.** Részvéttel értesülünk, hogy tegnap *Lichtenvertter* Antal szarvasi kántor tanító elhunyt. Temetése csütörtökön délután lesz Sarvaszon.

x **Savoly** különös idegen hangzású, bár alapjában véve a magyar ipar diadalát hirdető név olvasható néhány hónap óta a Bémer téren egy igazán szolid szecessziós stílusban, finom művészi ízléssel berendezett illatszertár portáléjának homlokzatán. Ez a Savoly név nem talány többé Nagyváradon, mert az uri közönség hamar megtudta, hogy milyen hézagot pótló új üzlet szelgálja az elnevezés alatt. Az illatszerek nevezett luxus cikket eddig főképen az drágította, hogy különösen a finomabb munkájú pipere s illatszereket külföldről hozatták a nagyváradai uri házakba.

Ez a drága import megszűnik ezentul, mert a Savoly illatszerárban dus raktáron van minden elképzelhető parfümerie cikkek.

Ezenfelül azonban a magyar ipar térhódítását is jelenti ez a Savoly, a mennyiben ez a Savoly az első magyar szakképzett illatszergyáros, a ki hosszú s alapos külföldi tanulmány után megállapította előbb Temesvárott majd áttette Budapestre az ő illatszergyárát és oly sikeresen vette fel minden tekintetben a versenyt külföldi cégekkel, hogy már eddig is jelentékenyen megcsappantotta e téren az importot. Ezért örvendük a magyar ipar hódítása szempontjából, hogy a Savoly illatszergyár Nagyváradon is ily fényes és bizonyára hamar népszerűvé váló üzletet nyitott. Annak tevékeny s szakképzett főnöke Nagyváradon *Berger Sándor*, a ki teljesen garantálja azt, hogy a közönség minden tekintetben pontosan és lelkiismeretesen lesz kiszolgálva. — A magunk részéről melegen ajánljuk eme látványosságunk nevezhető szép üzlet pártolását.

IRODALOM.

Szepessy László költeményei. Egy füzet vers, telve jóakarattal, egy szelid lélek megnyilatkozásaival, de fölülte kevés poézissal: ez Szepessy verses füzetek. Jórészt alkalmi versek, de a nem alkalmiakon is látszik, hogy egy-egy ötlet körö gomolyodva nőttek verssé, mint a hólabda — hidegen is hagynak, mint a hólabda. Ha nem dolgozza fel verssé Szepessy minden ötletet (a melyeket, bármily szerény is némelyiknek értéke, büszkén dönt betűkkel szedtetett), értékesebb kötetet is tudna összeállítani; reméljük, hogy legközelebbi kötet

több önbírálattal készül s ennél fogva sokkal jobb is lesz. Mutatóul álljon itt a következő vers:

Hajnalban.

Hajnalodik már . . . Zendül a vig dal,
Csillog a fényben róna, hegyoldal,
Reszket a harmat gyenge fűszálon:
Elbűvölő szép minden a tájon.

Fent a pacsirta sirja imáját,
Lent a Teremtőt gyermeki áldják.
Szálljon is égbe, szálljon a hála!
— Kis dalom elhal esdő imába . . .

Igazságszolgáltatás.

A gyújtogatással vádolt asszonyt felmentették.

Tegnap délelőtt még folytatta az esküdt-szék *S. Tikos Sándor* ügyét, kit azzal vádoltak, hogy a saját házát felgyújtotta azért, hogy a biztosító társaságtól kártérítésképen nyújtott összegből majd a házában levő adósságot kifizeti és abból a pénzből házát újból betetőztesse.

Gáthy Bálint kir. alügyész vádbeszédében igyekezett a vádját beigazolni, de mivel szemtanu és elég terhelő adat nem volt, tehát csak következtetésekből vont argumentumot az esküdt-szék elé.

Markus László dr. védő ügyvéd lélektani alapokra fektetett vádbeszéde nagy hatást keltett az esküdték körében.

Az esküdték verdiktje egyhangulag felmentette *S. Tikos Sándor* a gyújtogatás vádjától.

Midőn az ítéletet kihirdették előtte egy ideig szótlannul állott s az elnök midőn már ismételte előtte, hogy szabadlábra van helyezve csak akkor mozdult meg helyéről e szavak kíséretében:

— Hála Istennek csak hogy már kiderült az igazság!

Az államkincstár terhére irták az összes perköltségeket az ügyvédi tiszteletdíjjal együtt.

Sikkasztó atyafiak.

Három ügyefogyott okányi gazda: *Nemes János*, *Kolozsvári József* és *Kincses Mihály* úgy betáblaztatta magát adóssággal, hogy utólag is a végrehajtó terítette meg a Békési népbanknak, amit maguktól nem fizettek az atyafiak.

A három szegény ember keserves szívvel gondolt arra, hogy mindenük rá megy a nagy adósságra, hát a mi holmi apróságot lehetett eldugdostak az árverés elől. Az ágyfát, a cifra festett kaszlit, holmi régi örökségbe kapott butorokat elhurezoltak, ki a fiához, ki a lányához, úgy hogy slig maradt valami ami fölött megüthette a végrehajtó a dobot.

E miatt aztán a törvénytörés elé került a három atyafi, ahol neveltséges vergődéssel iparkodtak tisztázni magukat, de nem sikerült. A büntető tanács *Fassie* Sándor bíró elnöklete alatt, sikkasztás vétségében találta őket bűnösöknek s *Nemes Jánost* 14 napi fogházzal, *Kolozsvári Józsefet* tekintve büntetlen eldőlétét és az eldugott holmik csekély értékét, 3 napi és *Kincses Mihályt*, tekintve, hogy az eldugott holmik értéke meghaladta a 200 koronát 2 havi fogházzal sújtotta.

A fonógépes apostol. A székely fonógépek ügyéből kifolyólag a mint ismeretes dr. *Györffy* Gyula országgyűlési képviselő, a szabadevü-párt tagja és *Szterényi* József kereskedelmi miniszteri tanácsos közt affér támadt. Ennek folyamánaként a tanácsos fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen, mely máig is tart. Másrészt pedig *Györffy* képviselő rágalmazás és becsületsértés miatt büntető feljelentést tett

Szterényi ellen. E panaszt illetőleg dr. *Baumann* bíró tegnapi tüzte ki a tárgyalást. Minthogy az egyik tanu, a kitől fontos vallomás várható, továbbá *Györffy* jogi képviselője *Eötvös* Károly nincs jelenleg a fővárosban, a bíró e hó 29-ére a jövő hétfőre halasztotta el az érdekes tárgyalást.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Az ember tragédiája.
Csütörtök: Kisasszony feleségem.

Kis herczeg.

Megjött az első koszoru is az új színidényben: *Amon* Margit kapta.

Méltóbb helyre nem is lehetett volna tenni az elismerésnek ezt az első jelét.

Somogyi társulatának megmaradt az operett-társulati jellege. Igaz, hogy a színvonal tavaly óta ebben a tekintetben is alább szállott, mert pl. a Cseptrágókat nem tudták előadni, de könnyebb fajta szerepekben ma is megállja helyét a társulat.

Az operettek e sikerét pedig egyesek minden ártatlan zajongása ellenére bizony csak *Amon* Margit biztosítja. Az ő-elevensége, pajkos jókedve, nagy rutinja, sikkes táncza és éneke nélkül fölülte kevés élet volna operett-előadásainkban. Ezt tapasztalhattuk tegnap s tapasztaljuk máskor is. Sikerében nem kevés része volt pazarul izléses öltözékeinek.

Egyet azonban a dícséretnek mellett sem hallgathatunk el. Vannak minden operettben diszkrétebb részek, a melyek bizony többnyire bátran kimaradhatnak belőlük. Ezeket kár olyan áperre kivágni, mint a hogy néhol *Amon* Margit cselekedte. Ha ügyesen átsiklik felettük, sokkal nagyobb a hatás, mert inkább az ötlet szellemiségét, mint tulmerészségét érezzük. Egyebekben *Parthenais* ezredese kifogástalan volt.

Partnere, Bilkei Irén (a herczegnő) néhol igen kedves tudott lenni, ha akart. Legtöbbször azonban kedvetlenül játszott. *Pintér* Imre baritonjával tünt ki, de még inkább a változatos, ügyes rendezéssel. *Bérczi* (Formouse) elemében volt: bohóskodhatott közzel-lábal. Természetesen óriási sikere volt, mint efféle szerepekben mindig. Ez való neki, nem a Cseptrágók komoly bohóca. Igen jól játszott és énekelt *T. Pogány* Janka (az igazgatónő), a ki általában egyike a társulat leghasználhatóbb tagjainak. Az énekek is kitett magáért; hatot közülök külön meg is tapsoltak egy-egy szépen előadott áriáért. Álljon itt nevük: *Peterdi* Etuska, *Kulinyi* Mariska, *Vankné*, *Gaidzsinszky* né, *Zach* Terka és *Bércziné*. A zenekar ellenben tegnap sem vágyott tapsokra.

Egy volt kár: hogy ezt a kedves régi operettet, jó házi butort akkor vette elő az igazgató, mikor nincs bérlet. Mert biz az ismerős lévén, fölülte csekély számú közönséget csalogatott színházba.

Dr. K. A.

Változás a műsorban. A szombati érdekes hármas premier miatt a színház műsora változásokat szenvedett. — Ma este az *Ember tragédiája* kerül színpadra, csütörtökön *Kisasszony feleségem*, pénteken a *Kis herczeg* szombaton a *Leányok* az ügyész és a *Műhelyben*, Bíró Lajos, Dénes Sándor és Ady Endre darabjai. Vasárnap délután a *Bölcső és koporsó* vasárnap este: a *Cseptrágók*, hétfőn este pedig újra a három nagyváradai szerző darabjai kerülnek színpadra.

A jövő havi műsor. A Szigligeti-színház igazgatója már előterjesztette az előadások októberi havi műsorát a színházi bizottság elé. A bizottság holnap, csütörtökön délután 5 órakor Hoványi Géza dr. elnöklése mellett tartja e tárgyban rendes havi ülését.

Kisasszony feleségem. Ez a kedves operett kerüli színre holnap, csütörtökön este a színházban. A czímszerepet *Bilkey Irén* játssza. Ez estén mutatkozik be Kalmár Béla, a társulat új tenoristája. A többi főbb szerepet Kulinyi Mariska, Pintér, Bérczy és Szatmáry játsszák.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 6.

Bérletszűnet.

Ma szerdán, 1902 szept. 24-án

Az ember tragédiája.

Dramai költemény.

SZERELMEK:

Az Ur	— — — — —	E. Kovács M.
Mihály	} főangyalok	H. Novák Irén
Gábor		Kulinyi M.
Ráfael	— — — — —	Peterdi S.
Lucifer	— — — — —	Kovács L.
Adám	— — — — —	László Irén.
Eva	— — — — —	

HELYEK: Nagypáholy 7 kr., első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr., Kórszék 1 frt 20 kr., Tánclászkák, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr., H. emeleti zártszék 30 kr., Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr., Karzati állóhely 20 kr., Egy szinlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérhálzával szemben, d. u. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, szeptember 25-én

Kisasszony feleségem.

V g operette.

MULATSÁG.

A Legényegylet szüreti mulatsága.

A nagyváradi kath. legényegylet vasárnap, szeptember 28-án tartja meg pompásnak hírekező szüreti mulatságát a Sasban.

Napszám a szüret alatt személyenként 1 kor. 50 fill., családonként 3 korona, mely napzámot nem a gazda fizeti, hanem ő kéri. Kezdeté 7 órakor; vége, ki tudja mikor? Jegyek előre válthatók az egyetli helyiségben (Teleknyuteza, saját ház) és a bizottság tagjainál, a fent említett fillerek és koronák értékében.

A zenét a tánchoz, mivel Hamza Gyuszi még október 1-ig szerződésleg a Bazárban köteles játszani, egy másik előrendű zenekar szolgáltatja.

Az ünnepély sorrendje:

1. **Felvonulás** a szüretre jelmezben az egyetli helyiségből. Bevonulás a terembe dallal, jókedvvel és bőséggel. **Bírók:** Karkus Sándor, Rokszin László, Sikli József, Szikora János, Nemes Ferencz, Pásztay Lajos, Steininger Sándor, Aumann István. **Kisbíró:** Veress Lajos.

Postás és pásztortáncok: Agárdi Juliska, Daka Ilonka, Frey Anna, Fehér Zsófia, Galló Rózsika, Kauczil Rózsika, Kauczil Teruska, Kiss Karolin, Lőkősházi Ilonka, Meskó Annuska, Nemes Ilonka, Nagy Erzsike, Oláh Mariska, Papp Margit, Popovics Etelka, Pápa Vilma, Tóth Rózsika.

Pásztorok: Barna Károly, Farkas Zsigmond, Góga András, Henn Károly, Hotya Sándor, Mániasz

János, Kállay Elek, Kendrella János, Mayer Ödön, Mészáros János, Papp Ferencz, Papp Gyula, Papp István, Rump Béla, Veres János, Vass János, Ujlaky László.

Postások: Hóra Rudolf, Daka János, Szabó Imre, Békési Gyula.

2. Jelige. Eneklia a *dalárda*.3. Prolog. Előadja: *Kendrella János*.4. Népdal. Eneklia a *vegyes kar*.5. Részlet a Csepürágókból. Előadja az *egyetli zenekara*.6. Dinom-dánom. (Petőfitől). Előadja: *Papp Ferencz*.7. Népdalok. Eneklia a *női kar*.8. Bugyi Sándor döbrönyi talygás pógár itöte sorja, mög hummi egymás az Csicsogóbú. Előadja: *Kürti Lajos*.9. Borsdal. Eneklia a *dalárda*.**Tudnivalók:** 1. Nem áll az, hogy savanyu a szőlő — tessék megköstölöni.

2. Arra való a csősz, hogy rászedjék.

3. A szüreti bíróságot egy-két hatossal le lehet kenyerezni, hogy nagyobb baj ne essék.

4. Mikor a női kar szól, akkor tessék hallgatni, mert az utolsó szó ugyanis az övék.

5. Ugy szoktunk sóhajtozni a jó idő után, hogy lesz még szőlő lánykenyér. Hát ma este jó világ lesz, mert bővíben akad szőlő is, lánykenyér is. Ki-ki vegye ki a maga részét.

6. A dohányzó ifjuság ne felejtse el ezt a nótát, hogy »Süret után lesz az esküvő«, mert hiszen »Páros élet a legszebb a világon«.

7. Félre a gonddal, hisz »Ez a világ mi vóna, ha jegy kis bor nem vóna«.

8. Addig igyunk, a míg állunk, míg az ajtón kitalálunk . . .

TAVIRATOK

Kiegyezési tárgyalások.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Ma délután háromkor ismét megkezdtek a kiegyezési tárgyalásokat. A vita tárgyát az autonóm vámtarifa differenciái képezik.

Havazás.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) A szokatlanul hűvös ősz a Kárpátokba havat hozott. Liptó-Szent-Miklósról jelentik, nagy hófergeteg vastag hótakaróval borította a hegyek ormait.

A belga királyné temetéséről.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) A temetési szertartás alig különbözött egy főbb rangú katona tiszt temetésétől. Csupán a koporsóra borított hermelin köpeny és korona jelezték a koporsó királyi lakóját. Egvébként oly izgatott a hangulat, hogy attól tartottak, tüntetni fognak a király ellen.

Erzsébet főhercegnő már utban volt Spaa felé, mikor megkapta anyja táviratát, melyben tudatta, *hogy nem tartja illőnek leánya jelenlétét nagyanyja temetésén, melyről anyját kiutasították*. Erre Erzsébet főhercegnő férjével visszautazott. Erő herceg Lujza leányának férje szintén nem ment a temetésre.

Egy millió jótékony ezétra.

London, szept. 23. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Bombayból: Navroi Manochie Vardia, egy kiváló bombayi polgár közlése, hogy körülbelül egy millió font sterlinget jótékonyezétra szándékozik fordítani. A kamatot arra akarja fordítani, hogy segítsen nyújtson oly egyéneknek, a kik bármely országban váratlan szerencsétlenség által megfosztottak létfontosságuk eszközeitől. (M. T. I.)

A kongregációk.

Bordeaux, szeptember 23. (Saj. tud. táv.) A bíróság zár alá vette gróf Castellane kocsjait és be rendezéseit, miután a gróf a kongregációs törvény ellen tiltakozók határozatához képest megtagadta az adófizetést.

A braganzai herceg gyámság alatt.

Bécs, szeptember 23. (Saj. tud. táv.) A hivatalos lap közli, hogy Ferencz József braganzai herceget gondnokság alá helyezték családjára kérelmére.

Krüger békül.

London, szeptember 23. (Saj. tud. táv.) A »Daily Mail« jelenti, hogy Krüger hajlandó letenni a hűség esküt, csakhogy visszatérhessen Délafrikába. Valószínű, hogy Krüger legközelebb Londonba utazik és kihallgatásra megy Edvárd királyhoz. Főképp Botha érdeme, hogy Krüger sikerült a lépésre rábeszélni. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

88

Szóval, a khán is megfogadta, hogy nyit csatában szálljon szembe a herceggel.

— Beérem én a portyázással is.

Chmelnickij bőszen rohan a szállásra és a pálinkásüvegből akart vigasztalást meríteni. De Wyhovski megragadta a kezét és kitépte belőle az üveget.

— Nem szabad innod, uram! A kövel válaszra vár, végeznöd kell vele!

A helmann haragja most már tombolással fejejt.

— Karóba huzatom a követet!

Okóllet rontott Wyhovskira.

— Karóba huzatiak téged is!

— Még sem adom vissza a pálinkás üveget! Gyalázatos dolog, hogy fővezér tettedre teiszod magadat, mint az utolsó kozák. A serag tombol és azt kívánja, hogy tarts tanácsot a főemberről. Most üssed a vasat, amíg meleg. Most még köthesz bőket, siess, amíg nem késő, amíg biztosan áll a fejed a válladon. Azonnal küldj követséget Varsóba a királyhoz.

— Okos fej vagy, fram! Kongsd meg a haragot, kezdjük meg a tanácskozást.

Hamarosan összegyűltek a főemberek, a tatárokat ezuttal nem hívták be a tanácsba. A tőmget ostoresapásokkal és kardvágásokkal szorították vissza a gyülekezés helyétől.

Chmelnickij teljes díszben jelent meg, skarlátprosz köpönyegben, sisakkal, parancsnoki pánczéval. Mellette ballagott a pap Patronius Sasko hóféhér öltözékben és Wyhovski a papirosokkal.

Hallgatagon ült le előbb a fővezér, azután leemelte a sisakját, annak jeléül, hogy a tanácskozás megkezdődött s így szólt:

— Urak! Jól tudjátok, hogy méltatlanul ért megálzás és szenvedés adta kezünkbe a kardot, hogy véle és a Krím fenséges ezárjának a segítségével visszavesszük a királytól nyert, de orvul elkobzott kiváltságainkat. Az isten velünk volt mi deddig, réménév tette sergünköt a zsarnoknak és ez volt az első büntetés. Keresztény emberek vagyunk, érjük be onnyival. Megtörtük a pöggöt, megaláztuk, ne ontsuk tehát több keresztény vért, tegyük azt, amit a könyörület parancsol. De mégse rakjuk le előbb kardjainkat, mignem maga a király adta vissza nekünk jogainkat. A brazlavi vajda arról értesít, hogy ő fenségében megvan erre a készség. Es ez az én hitem is, mert hiszen nem mi tagadtuk meg az engedelemességet, hanem a Potockiék, Kalinovskiék, Kordicepolskiék. Megbüntettük őket, ezért jutalo jár nekünk a király kezétől. Azért hát kérlek, hallgassátok meg a brazlavi vajda levelét, amelyet Patronius Sasko atya, a

tisztele teremelő lelkész hozott nékem. Es határozatok, hogy vége legyen a vérontásnak és béke köztessék.

Igy mondta a szava:

— Kérlek titeket.

Hanem a hangja ezt mondta:

— Parancsolom, így határozatok!

Zugás kísérte a szavait, amelyből lassan fenyegető hangok váltak ki.

Csarnota és Hadsiaos tüzeltek főként az elégedettleneket.

Chmielnickij türelmesen hallgatott, de emlékébe véste ellonkezők neveit.

Most fölállott Wihovski és olvasni kezdte a levelet:

— Én régi barátom és jóakaróm, vezére a saporogiaiaknak! Sokan vannak ugyan, akik téged a köztársaság ellenének hisznek, én azonban nemcsak hogy bizom a te rendíthetetlen hűségében, hanem a szenátor urakat és társamat is erről igyekszem meggyőzni.

— Három bizonyíték is támogatja hitemet.

— Mindenek előtt a kozákság régi hive a királynak, a köztársaságnak s az ügy, amelyért harczol, mindig szent és igaz ügy volt.

— Másodsor a ruthén nép inkább maga rohanna a halálba, semmint hogy a vallása ellen hitbuzgó létere bármit is vétene.

— Es végül, ha történt is vérontás, sajnáljátok, tudom, ti is a kiontott vért. Mert mindannyian testvérek vagyunk, gyermekei a közös anyáknak, drága jó hazáknak. Es ti is uralmát, nagyságát véditek, hatalmát gyarapítjátok küzdelmeitekkel.

Loboda közbeszól:

— Ugy van! Igaza van!
(Foly. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Gazdaszövetség kiadványa.

Mindez elismerésre méltó az a fáradságtalan buzgóság, mit a Magyar Gazdaszövetség évek óta kifejti a magyar gazdák érdekében. — Kiállításokat, kongresszusokat, előadásokat, gazdaköröket, hitel- fogyasztási- és értékesítési szövetkezeteket alakít, könyveket, folyóiratokat, füzeteket ad ki, hogy oktassa, felvilágosítsa, tájékoztassa a népet s megóvja annak érdekeit. Legújában is egész csomó füzetet kaptunk, mely mind e nemes czélt szolgálja. Első ezek között György Endrének a *középbirtokos hiteléről és a szövetkezeti gabona értékesítéséről* írt kiváló tanulmánya, melyet a Gazdaszövetség külön értekezletre tárgyalta. Kiegészíti ezt az ezen értekezletre vonatkozó anyaggyűjtemény, valamint a kormányhoz intézett előterjesztés, mely a kontemplált raktárhálózat létesítésének módjait foglalkozik. A *mi a legnagyobb oka a földművelő nyomorúságának* cz. füzete, a *börze reformjával*, nevezetesen, a papirszobuzsa kérdéseivel foglalkozik. *Gáspár diák* füzete *Barátságos beszélgetés a gazda néppel*, az *agrár program* főbb pontjait adja elő népszerű formában. Végül a *falusi gazdaszövet-ségek szervezését* és hasznát tárja elénk a jelen szerkesztés első füzete. Ajánljuk e füzeteiket az érdeklődők és egész olvasóközönségünk figyelmébe, első sorban pedig a lelkészek és tanítók figyelmébe, akiknek nemes hivatása a nép jólétén munkálkodni. E füzeteiket a Gazdaszövetség folyóirataival együtt (Magyar Gazdák Szemléje, Szövetkezés) 12 korona tagsági díj fejében kapták a Magyar Gazdaszövetség tagjai, mások is olcsón megszerezhetik a Magyar Gazdaszövetség irodájában Budapest, VIII. Baross-utca 10. szám.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1902. szept. hó 23-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13 20 — 12 80. Kétszeres buza 11.70 — 11.20. Rozs 11 — 10 60. Arpa 10.40 — 9.80. Zab 10 80 — 10.40. Tengeri: 12. — 11.40. Borsó 36. —. Lencse 40. —. Bab 12. —. Köleskása 23.50. Burgonya 4.20. 100 kiló langliszt 24.80. zsemlyeliszt 24.40. fehérkenyér liszt 24. —, barnakenyér liszt 21. —. széna fuvarral 4. —, szalma 1. — Szalonna 148. —, 6 kiló zsup-szalma — 20, 150 dkg alom-szalma — 16. 1 köbm. búkkfa 6.50, tölgyfa 6. —, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús — 96, öntött gyertya — 80, Lámpaolaj — 78. 1 liter ó-bor 1. —. Uj-bor — 72. Pálinka — 72, Szilva-pálinka 1.50, Szesz 2. —. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú — 48. olvaszt. fagyú 68. —, szappan 48. —, mosott birka gyapjú —. —. magyar gyapjú —. —. Egy hektoliter óbor 68. —, uj bor 48. —, mész 1.60, kemény faszén 3.20, puha faszén 3. —. kendermag 26. —. köles —. repce —. —, dió —. —, mogyoró —. —, aszalt szilva 44. —. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.48, sertésbús 1.12, juh-hús 62, veres hagyma 12, fog hagyma 32, bors 2.40, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 44 1 mm. búkány —. —, 1 mm. luczernamag —. — 1 mm. lóhere —. —, 1 mm. burgondi —. —.

Forgalmi kimutatás 1902 évi szept. hó 23-ról. Tiszta buza körülbelül 5500 hltr, kétszeres buza 600hltr, rozs 1200 hltr, 1 árpa 500 hkl. zab 400 hltr, tengeri 90 hltr, burgonya 280 hltr. Marha- és sertés vásár zárva.

Köszönet és Tárca

Társaság jelentése

— A Tiszántul eredeti átirata. —

História

	Budapest, szept. 23.
Buza októberre	8 01
Buza ápriliara	8 93
Tengeri	5 6
Rozs okt.	6 58
Zab apr.	6
Káposzta, repce, aug.	96

Értéktársaság

	Budapest, szept. 23.
Osztrák hitel	697. —
Magyar hitel	701. —
Államvasút	—
Rimacsaurány	509 50
Magyar jelkötés	2 23. —
Salgótarjáni	—
Wagon-kötés	—

Hivatalos árfolyamok

	s budapesti áru- és értéktársaság 1902. szept. 23. á.
Magyar aranyjárdék 4%	120 20
Magyar koronajárdék	98. —
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,5%	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2,5%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	—
Magyar földtelehermentesítői kötvény 4%	98. —
Itamórési jog megváltási kötvény	100. —
Hörvath-szlovonföldtelehermentesítői kötvény	7 50
Magyar nyerevény-sorajegy-kölcsön	205. —
Tuzsabadkötésés szeszi sorajegyek kölcsön	1 1 50
Osztrák járdék papirban	101. —
Osztrák járdék papirban	101. —
Osztrák járdék aranyban	121 30
Osztrák korona járdék	9 50
Osztrák államsorsjegyek	151 50
Osztrák magyar bank részvény	15. —
Magyar hitelbankrészvény	780 50
Osztrák hitelintézet részvény	717 50
Párisi visita	95 10
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	1. 06

Németbirodalmi márka	117 07
Londoni visita	289 60
20 márkás arany	28 41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó lakások

1902. november 1-től

a nagyvásártéri Mandl Adolf-féle házban több lakrész és bolt-helyiség.

a Galamb-utca 110. sz. házban egy 2 szobás és mellékhelyiségből álló lakrész

azonnal kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth Lajos-utca.

308

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utcai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében.

294

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcai lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellékhelyiségek s egy üveges terasz a Kö. rőzsre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

Uj üzlet! Szabó Testvérek Uj üzlet!

Nagyvárad, Zöldfa-utca, (a «Zöldfa» sörcsarnok mellett.)

Az őszi ruhák megérkezése folytán

helyszüke miatt az összes nyári czikkek, ugymint kartonok-, batisztok-, napernyők-, ingblousok-, csipkék-, és fejre való kendőket minden elfogadható árban árusítjuk.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bémer-tér.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok.
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.